

СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ - ОСНОВА РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Недооцінювання неекономічних чинників для розв'язання економічних проблем - застаріла традиція минулої доби, яка здавалася досить успішною, а певний час - і конкурентоспроможною. Але заради стратегічної мети розвитку країни необхідно відмовитися від застарілих тактик і зробити акцент на розвиткові соціального капіталу.

Ефективна соціально-економічна політика, спрямована на стійкий розвиток країни, підвищення її конкурентоспроможності, не можлива без зміцнення соціальної згуртованості, ключовим джерелом якої є об'єднуючий соціальний капітал.

Американські дослідники вважають, що соціальний капітал - це здатність індивідів розпоряджатися обмеженими ресурсами на підставі свого членства в певній соціальній мережі або більш широкій соціальній структурі, від особливостей якої залежить здатність до накопичення соціального капіталу [1].

Як продукт соціальних відносин соціальний капітал включає громадянську культуру довіри, соціальні норми та цінності, соціальну єдність суспільства. Його суть полягає в тому, що громадське багатство створюється завдяки активізації зв'язків між людьми.

Він є основою, на якій тримається вся соціальна цілісність. З позиції держави виникнення соціального капіталу відбувається за допомогою позаекономічних інститутів.

Правові позаекономічні інститути сприяють встановленню контактів, розвитку взаємовідносин, утворенню соціальної мережі; політичні - дотриманню норм і цінностей, що панують в соціумі; ідеологічні - утворенню довіри в соціумі; етичні - виникненню соціального капіталу.

Збільшення соціального капіталу може відбутися завдяки розширенню кількості громадських зв'язків, зміцненню соціальних мереж, розвиткові громадської свідомості, відкритості стосунків влади з громадою, прозорості всіх економічних процесів та патріотизм.

Накопичення та подальше розширення соціального капіталу виступає важливим елементом громадянського суспільства, зміцнює та сприяє налагодженню партнерських відносин держави та громадських рухів.

До результатів процесу накопичення соціального капіталу можна віднести участь громадян в управлінні державою, прискорений соціально-економічний та політичний розвиток, розвинути громадську свідомість, яка породжує високий рівень громадсько-політичної участі.

В умовах українського суспільства проблема полягає не стільки у відсутності чи дефіциті соціального капіталу, скільки в слабкості його громадського ефекту, коли наявні ціннісні орієнтації та норми зумовлюють використання ресурсу соціальних зв'язків таким чином, що це не працює на соціальну інтеграцію: соціальні групи ізольовані, впевненість у можливості впливу на суспільне життя та участі в прийнятті рішень відсутня.

Отже, державні зусилля мають бути спрямовані, в першу чергу, на розширення соціальних взаємодій у громадському просторі та збільшення довіри до державних інститутів.

Взагалі, встановлення «клімату довіри», в якому буде зменшено розрив між довірою до урядових та довірою до людей, дозволить використовувати соціальний капітал ефективніше, що позначиться на загальному добробуті та індивідуальній задоволеності роботою соціальних інститутів.

Список літератури

1. Bourdieu, P. Forms of Capital, in: Granovetter, M. and R.Swedberg (eds.). The Sociology of Economic Life. 2nd ed. Boulder: Westview Press, 2001. P. 96-111.